

A romáknál is az asszony a család oszlopa

Nincs „cigány etnikum” (?)

A romák helyzetének rendezése a három leghamarabb megoldandó probléma egyike – mondja ki az Európai Unió rólunk szóló országjelentése. Mivel a megoldásához uniós pénzt is kapunk, azt mondhatjuk: ez egyfajta haszna annak, hogy már bekapcsolódtunk az integrációba. Ám jelenleg e célból több pénz áll rendelkezésünkre, mint amit föl tudnánk használni a jelenlegi programokra.

Magyarországon a romák számát 485 ezerre (a vegyes házasságból származó cigány származásúakkal együtt 600-700 ezerre) becsülik. E létszámban jelentős népcsoport helyzetét mi jellemzi most? Hogyan segíthető elő a cigányság társadalmi integrálása? A kérdésekre a roma származású Lakatos Béla, a szegedi Humán Szolgáltató Központon belül működő Pedagógiai Intézet etnikai referense, Phare-szakértő, válaszolt, mikor a JATE szociológia szakos hallgatóival találkozott.

– Egységesnek nevezhető cigány etnikum nincs. – E meglepő kijelentésével hívta föl magára a figyelmet Lakatos Béla. – Ugyanis mára, a korábban talán egységes cigányság részekre szakadt. A Magyarországon élő romák négy nagy csoportja: a román nyelvű beás; az oláh; a romungro, azaz a magyar nyelvű cigány; az orosz területeken keresztül ide érkező kárpáti cigány – tartott egy kis ismeretterjesztést az ország egyetlen „etnikai referense”, aki roma származású lévén, a szegedi egyetemen szerzett friss történelem-földrajz tanári diplomával a kezében fontosnak tartotta megírni a cigányok történelméről szóló, a maga nemében egyedülálló tankönyvet.

A népcsoport megosztottságát fokozza, hogy politikai szempontból is széttagolt a cigányság. A kisebbségi önkormányzatokon vagy az etnikai szervezeteken belül a baloldali, konzervatív és liberális vonal egyaránt érvényesül. Ugyanakkor az országban belüli régiós különbségek is leképezhetők a cigányságon belül. Például Dunántúlon a romák tagozódása előrehaladt, ott több olyan település is található, ahol nem tekintik „cigánynak” azokat a romákat, akik életkörülményeiket, iskolai végzettségüket illetően megfelelnek a falu átlagának. S valahol ez a cél.

A vallásos cigányokat Szűz Mária különös tisztelete jellemzi, aminek eredete, hogy e népcsoport hagyomá-

nyai szerint az anya központi szerepet játszik, ő a család oszlopa. Az asszonyok azok, akik a családban tartják a „purdékat”, amíg csak lehet, öt éves koruk előtt nemigen járnak óvodába se. Ezért jelenthette ki Lakatos Béla, hogy a roma gyereket 40-45 (egyedülállóan 70) százaléka eleve hátránnyal indul, sőt: a „purdék” 20 százaléka nem beszél magyarul. Úgy tűnik: a roma gyerekek tanítatásának értelméről, hosszú távú hasznáról a cigány nőket kellene meggyőzni. Mert az oktatás a kulcsa a romaprobléma hazai megoldásának.

Esélyt jelent a cigányságnak, hogy az EU javaslatára Magyarországon olyan cigány oktatási program indul, melyre hazánk 10 millió eurót kapott. Ez az összeg két évre szól, s az a célja, hogy a cigányságot „beszippantsa” a hazai oktatási rendszer egészébe. E Phare-program három fő „csapásiránya”: az óvoda és az általános iskola, a szakképzés, valamint az érettségire adó középiskolai és a diplomával záruló felsőoktatási képzés. A cigányság oktatása 2000-től a regionális programokhoz csatlakozhat.

– Az oktatást segítő tevékenység fejlesztéséhez is hozzájárul a Phare annak érdekében, hogy az óvodákba és az általános iskolákba járó cigányok helyzete javuljon. Így például cigány származásúaknak dadaképzés indulhat – kezdte a példák sorát a romák Phare szakértője. – Vagy: iskolabusz járhat a kisebb településekre, hogy összegyűjtse a roma gyerekeket, akik például speciális iskolába járnak. Mondjuk Zalaiban, ahol létezik egy olyan heti iskola, ahova 48 településről járnak a roma gyerekek. Ebből a Phare-pénzből az országban akár három tehetséggondozó cigány kollégium épülhet föl. A szakképzési intézmények meg új programok indításával, de más módon is ösztönözhetik a roma fiatalok számát. A hazai felsőoktatásban jelenleg 400 roma származású diák tanul. Ezt lehetne 1000-re növelni, de nem biztos, hogy sikerül. Pedig jövőre 50, de akár 100 százalékkal is növelni lehetne a cigány származású egyetemi hallgatók számát. Ám hazánkban félő, hogy nincs ennyi érettségizett roma fiatal.

Az uniós támogatástól függetlenül az Etnikai és Kisebbségi Hivatal is kidolgozta a maga közéleti roma programját. De léteznek a szegedihez hasonló helyi programok is. Ugyanakkor a többségnek sem ártana többet tudni a cigányságról, például e népcsoportnak a történelemben játszott szerepéről. Ha másért nem, hát azért, mert amit megismerünk, azt jobban értjük és talán elfogadjuk.

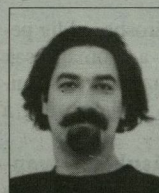
Újszászi Ilona

Jövő nyáron indulhat a munka

Újabb lakóparktervek

Marostő ma még csendes. Svédok után magyarok terveznek ide lakóparkot. (Fotó: Miskolczy Róbert)

Az önkormányzat az ősz elején írt ki pályázatot a marostői városrész harmadik és negyedik ütemének hasznosítására. A város vezetésének ugyanis egyértelmű szándéka, hogy a több mint húsz hektáros területen igényes lakóparkot alakítson ki. A terület hasznosításával kapcsolatosak három nyújtottak be pályázatot. A nyertes pályázó, a budapesti székhelyű Cranium Kft. mellett az is szölt, hogy már közreműködött hasonló projektben a fővárosban.

A marostői városrészben az úgynevezett Madártelep felépítésével – amely a terület hasznosításának első két ütemét jelentette – megakad-

tak a dolgok. A harmadik és negyedik ütemben 21,5 hektáros területet szeretett volna értékesíteni az önkormányzat. A korábbi városvezetés ennek megfelelően 1997 nyarán a marostői lakópark felépítésére adásvételi szerződést írt alá a Swedhouse Production-HausNet AB-vel. Ennek értelmében a svéd cég – amely referenciamunkának szánta a lakóparkot – kizárólagos jogot kapott arra, hogy a több mint húsz hektáros területen háromszáz, különböző típusú, igényes családi házat építsen fel. A város és a svédok közötti megállapodás azt tartalmazta, hogy 1997 és 2001 között hat ütemben adják át a háromszáz lakóépületet. Mint tudják, a lakóparkból semmi sem lett. A svédok mindössze egy bemutatóházat építettek, amelyet egyébként később lebontottak, s dolguk végeztel tűntek el. Információink szerint néhányan, akik

annak idején előleget fizettek új otthonukra, azóta is perlik a céget.

A terület hasznosítását a mostani városvezetés is számba vette, ugyanis az önkormányzat egyértelmű szándéka, hogy a több mint húsz hektáros területen a lehető legrövidebb időn belül igényes lakóparkot alakítson ki. – Az újszegedi terület minden szempontból megfelelő a családi házas beépítésre – mondta Dobóné Molnár Terézia, a polgármesteri hivatal városüzemeltetési irodájának munkatársa. Így gondolta a budapesti székhelyű Cranium Kft. is, amely már közreműködött hasonló projektben a fővárosban, s ide is hasonló dolgot képzel el. A pályázók egyébként különböző számításokat végezve, arra megállapításra jutottak, hogy 200-400 telek kialakításával a beruházás számukra is gazdaságos lenne. A koncepcióális jellegű pályáza-

tok egyébiránt nem tartalmaztak túl sok konkrétumot. Nem is tartalmazhattak – mondta Török Csaba, a városrendezési, területfejlesztési és tulajdonosi bizottság elnöke –, hiszen az ügy folyamatos egyeztetést igényel majd. A területre érvényes rendezési terv módosítása és megvitatása, valamint a közművesztési és úthálózati terv elkészítése és elfogadása hosszú hónapokat vesz igénybe, hiszen azokról véleményeket mondanak a szakemberek és a képviselő-testület tagjai is. Szerződést majd csak azután köt a város a Cranium Kft.-vel, miután „lefutották” a kötelező köröket. Török Csaba véleménye szerint a közgyűlés várhatóan jövő év nyarán fogadja majd el a terület módosított rendezési tervét. Azt követően azonban a közművesztéssel elkezdődhetnek a marostői városrészben a munkálatok.

Szabó C. Szilárd

Egyelőre kevés az érdeklődés a József Attila Tudományegyetemen indított felsőfokú szakképzések többsége iránt, ezért nem is tudták valamennyit elindítani. Az egyetemi diplománál alacsonyabb, a középfokú végzettség-nél magasabb oklevelet nyújtó kétéves képzések – egy kivételével – költségterítéses formában folynak, egyelőre csupán az élelmiszeripari menedzser szakot támogatja az állam.

Jelenleg országszerte mintegy 3500 diák tanul felsőfokú szakképzésben, amely két év alatt az egyetemi diplománál alacsonyabb, a középfokú végzettség-nél magasabb oklevelet nyújt a számukra. Eddig csupán a képzések egy részét, huszonhét különféle szakot hagyott jóvá a Magyar Akkreditációs Bizottság. A még nem akkreditált felsőfokú szakképzések nem kapnak állami támogatást, ezeken költségterítés ellenében tanulhatnak a diákok. Az úgynevezett akkredi-

A felsőfokú szakképzés tapasztalatai

Ugródeszka az egyetemre?

tált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés nemcsak egyetemen folyhat, hanem valamely felsőoktatási intézmény szakmai felügyelete mellett középiskolákban is.

Ez a képzési forma egyelőre nem túl keresett. A József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karán meghirdetett hét – jelenleg akkreditálás alatt álló – szak közül csupán háromra jelentkeztek az érettségizett diákok. A kar oktatási dékán helyettese, Meskó Eszter úgy véli, az érdeklődés egyelőre azért is alacsony, mert az akkreditálás előtt álló szakokat nem hirdethetik meg a felvételi tájékoztatóban, és így a diákok széles köre nem szerezhet azokról tudomást. Halász János egyetemi docens tájékoztatása szerint a hulladékhasznosító technológus szakot érdeklődés hiányában annak ellenére sem tudták elindítani, hogy a szakemberek feltételezik: a piac részéről nagy lenne iránta a kereslet. A felületvédelmi technológus és a vegyipari mérés-technológus szako-

kon sem indulhatott el az oktatás, pedig több cég írásban jelezte, hogy szüksége lenne ilyen szakemberekre.

A három évvel ezelőtt indított környezetvédelmi technológus szakon első évben húsz, a természetvédelmi technológus képzésben tizenöt diák kezdte meg tanulmányait, akiknek döntő többsége egy év eltelte után átjelentkezett valamely egyetemi szakra. A szakemberek szerint a felsőfokú szakképzések akkreditálása után egyre többen lesznek, akik nem „ugródeszkának” tekintik azokat az egyetemre, hanem úgy gondolják, hogy nekik éppen erre a kétéves, felsőfokú oklevelet nyújtó képzésre van szükségük. Elsősorban azok döntenek így, akik nem érzik magukban elég ambíciót az egyetemi tanulmányokhoz. Az akkreditáció nemcsak a képzés elfogadottságát mozdíthatja elő, hanem – Kiricsi Imre tanszékvezető egyetemi tanár szerint – azzal is együtt jár, hogy az oktatási programokat az ország más felső- vagy középfokú intéz-

ményeiben is el lehet indítani.

Egyelőre kevés tapasztalat gyűlt össze a telekommunikációs szakértő képzésről, hiszen az oktatás idén szeptemberben kezdődött, az előzőekhez hasonlóan költségterítéses formában. Itt olyan szakembereket képeznek, akik a modern telekommunikációs berendezések működési alapelveinek, szolgáltatásainak és az ezekkel kapcsolatos üzleti ismereteknek az elsajátításán túl képesek ezen tudásanyag gyakorlati alkalmazására a műszaki és az üzleti élet minden területén. – A mai „high-tech” szakmák egyre inkább keresik azokat a szakembereket, akik a mérnökök és a fizikusok között helyezkednek el – véli Szabó Gábor, a fizikus tanszékcsoporthoz vezetője. A képzésre ebben az évben tizenhatan jelentkeztek. Szabó Gábor szerint – a többi felsőfokú szakképzéssel ellentétben – ennek a szaknak nincs megfelelő egyetemi folytatása, mert a diákok sem a mérnö-

Jó tanuló – Jó sportoló

Munkatársunktól

Az Eötvös József Gimnázium tanulói közül idén Nagy Gábor 11. osztályos és Börcsök Balázs 12. osztályos tanuló nyerte el a „Magyar Köztársaság jó tanulója – jó sportolója” címet. A kitüntetést az 1998/99-es tanévi eredményeik alapján kapták meg a szegedi diákok.

Karácsonyi koncert

Munkatársunktól

A Szeghy Endre Pedagógus Női Kar ad koncertet december 19-én 11 órától a Szent József katolikus templomban a szentmise keretében. A kar műsorán Bárdos, Kodály, Fouré, Szokolay, Mozart és Bizet művei szerepelnek.

Busz, Éfoész-igazolvánnyal

Munkatársunktól

Az Értelmi Foglyatékó-sok Érdekvédelmi Szervezete (Éfoész) karácsonyi ünnepségét december 19-én (vasárnap) 16 órakor tartja a szegedi ifjúsági házban. Az érdekvédelmi szervezet tagjai Éfoész-igazolványuk felmutatása után a Tisza Volán Rt. helyközi járatain e napon ingyen utazhatnak lakóhelyük és Szeged között.

FIGYELEM!

AZ APRÓ-HIRDETÉS-OLDAL TALÁLT ROVATÁBAN INGYEN JELENTETJÜK MEG A HIRDETÉSEKET!

ki, sem a gazdasági területhez nem kerülnek olyan közel, hogy ezekben a szakmákban folytathatják tanulmányaikat. A tervek szerint azonban a jövőre induló alkalmazott fizikus főiskolai szakot telekommunikációs szakiránnyal is kibővítik, hogy a diákok két év után továbbtanulhassanak.

A JATE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kara négy szakközépiskolában indította el a Phare-program keretében kidolgozott, államilag finanszírozott élelmiszeripari menedzser elnevezésű akkreditált felsőfokú szakképzését, amelyben összesen 130 diák tanul. *Bajánszén Kabók Katalin* oktatási főigazgató-helyettes szerint ezt a szakot elsősorban azok választják, akik nem jutottak be a felsőoktatásba, de szeretnének államilag finanszírozott képzésben továbbtanulni. A főigazgató-helyettes elmondta: egyelőre nem tisztázott, hogy a szakképzésben részt vevők hogyan kerülhetnek be az egyetemre és főiskolákra. Mivel a szakközépiskolákban csak 22 év alatti diákok tanulhatnak, ezért a főiskola tervezi, hogy a képzést levelező tagozaton is meghirdeti.

Hegedűs Szabolcs

MILYEN SZÍNRE ÖHAJTJA?

Haszongépjárművek fényezése fényezőfülkében, 18 méteres hosszúságig!

GLASURIT FESTÉKRENDSZERREL!

Acryl és metal festéktípussal.

Szeged, Bakay N. u. 48.
Tel.: 62-560-111/4650. Tel./fax: 62-560-198.

László Volán

KÖZLEKEDÉSI ÉS SZOLGÁLTATÓ RT.